Ч. 46. Чернівцї, недїля дня 28. мая (9. червня) 1895. Рочник XI.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ: у вівторок, четвер, суботу і недїлю.
Редакция і Адмініcтрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Проєкт нового закона виборчого.

II.

Постанови о утвореню другого вiддїлу в куриї мiст i сiл.

§. 1) В наведених в законї з 2. квітня 1873 р. клясах виборчих: б) з міст (міста, місточка, місця промислові) з виїмкою Триесту, і в) в громадах сїльських будуть утворені два вiддiли.

Перший вiддiл має вибирати принадаюче після наведеного закона на кляси б) і в) виборцїв число послів і обнимає вже тепер управнених до вибору членів громади, котрі платять що найменьше 5 зр. безпосередних податків, взглядно, в краях, в котрих після дотеперішних законних постанов першим двом третинам всїх, після висоти їх річного безпосередного податку упорядкованих членів громад, що мають право вибору в громадї, признане право вибору до сойму, а то в Галичинї, в громадах сїльських, а в Дальмациї і на Буковинї у всїх громадах, — або котрі мають право вибору з титулу законних постанов, що мали значінє, заким ще закон з квітня 1873. р. увійшов в житє і доси суть ще правосильні, без взгляду на плату податків.

Другий відділ обнимає всї иньші управнені до вибору особи в громадах.

§. 2) До 353 членів, які після дотичних законів мають вибирати ся до Палати послів, приходить ще 47 членів, з котрих 34 вибирають ся в других відділах кляси виборців б) міст і в) громад сїльских, відтак 13, що вибирають ся в маючій утворити ся окремій клясї виборці для робітників убезпечених на случай недуги.

Число послів для других відділів кляс виборцїв б) і в) розділяє ся на поодинокі королївства і краї коронні; з тих відділів мають вибирати ся:

В Чехах: 2 посли з міст; 5 послів з громад сїльських.

В Дальмациї: 1 посол з обох кляс б) і в) разом.

В Галичинї: 2 посли з кляси б); 6 послів з кляси в).

В Долїшній Австриї: 1 посол з кляси б) і 1 посол з кляси в).

В Горїшній Австриї: 1 посол з обох кляс разом.

В Зальцбурзї: один посол з обох кляс разом.

В Стириї: 1 посол з кляси б) а 1 з кляси в).

В Каринтиї, Країнї і на Буковинї по одному послови з обох кляс разом.

На Моравї: 1 посол з кляси б) а 2 з кляси в).

На Шлеску, у Форальберзї, в Істриї, Гориции і Градисцї: по 1 послови з обох кляс разом.

В Тироли: 2 посли з обох кляс разом.

З окремої кляси виборцїв для робітників обезпечених на случай недуги має вибирати ся: В Чехах: 4 посли; — в Дальмациї, Країнї, Істриї, Гориции, Градисцї і в Триестї, разом 1 посол; — в Галичинї і на Буковинї разом 1 посол; — в Долїшній Австриї: 3 посли; в Горїшній Австриї, Зальцбурзї, Тироли і Форальберзї разом: 1 посол; — в Стириї і Каринтиї разом: 1 посол; — на Моравї з виїмкою енкляв на Шлеску і політичних повітів: Містек, Нов. Ічин, Штернберґ і Білоцерков (Вайскірхен); 1 посол; — на Шлеску з моравскими енклявами і політичними повітами: Містек, Нов. Ічин, Штернберґ і Білоцерков 1 посол.

Розділ маючих вибирати ся після сего членів Палати послів на поодинокі о-

З ЖИТЯ.

(Vox populi, vox dei. Odi profanum vulgus. Громада великий чоловік. Senatores boni viri, senatus autem mala bestia. Що голова то розум. Громада — то череда баранів).

Що за ріжнородні приповідки про громаду, про товпу! Пословиця каже, що голос народу то голос Бога, але бистроумний Горатий ненавидїв сей нарід, сю товпу... Сенатори самі про себе добрі люди, коли-ж зійдуть ся разом — то стають лютими звірами. Так приповідали ще Римляни. Італійский учений Льомброзо без пардону каже, що чоловік то mala bestia, але товпа — то bestia pessima. „Я чую відразу до товпи — писав нещасний французкий письменик Мопасан — не можу по просту увійти до театру анї бути на жаднім публичнім зборі. Мене нападає там зараз дивне знесиле, обгортає нестерпиме, страшне ослабленє, як коли-б я цїлою силою боров ся з якимсь непоборимим, таємним, загадочним впливом. І я борю ся справдї з душею товпи, котра хоче мене на скрізь проникнути“...

Чи справдї зійшовшись разом люди перестають так думати, як думають поодиноко? Наука теперішна, що слїдить психольоґію товпи, каже, що так; у товпі думка критична паде дуже низько.

Возьмім приклади. Кінчить ся акт якоїсь слабої штуки театральної. Публика ще не має певности що-до вартости штуки, але скоро заслона запала, розставлені клякери починають плескати. Публика в тій хвилї не може оперти ся суґґестиї, підхоплює оплески і сама плеще навзаводи, Чоловік же, що вміє у тій товпі зберегти ясний критичний розум, не може начудовати ся безкритичности публики, охоті наслїдувати чужі оплески.

Возьмім віче. В салї Народного Дому у Львові величезна товпа селян. Атмосфера душна, немила. Люди стоять, тиснуть ся і через те томлять ся. Бесїдник говорить з чутєм о тім, яке нещастє стрінуло Русинів, що наші монастирі віддано реформованим Василіянам. Підклад духовий, спільний у товпи і в бесїдника єсть той сам: давна ненависть до всяких чинів, подібних до єзуитских і бажанє берегти самостійність своєї церкви. На тих струнах грає бесїдник. Кожде горячійше слово зворушує тим сильнїйше слухачів; они кричать, плещуть, обурюють ся, тїшать ся. Чутє бесїдника уділяє ся слухачам, они тратять власну критичну думку, они ухвалюють резолюцию непотрібну, бо кілька лїт потім явно пересьвідчують ся, що думка їх в самій основі була хибна.

Возьмім збори робітників. У них широко розвинена пристрасть клясова, еґоїзм клясовий. Знає се бесїдник і промову свою будує на тім спільнім підкладї духовім, своїм чутєм лучить громаду робітників в одну цїлість, робітники перестають бути самі собою, они стають однодушною масою, котра готова до великих і до негідних вчинків — залежить від того, хто єї веде. Критичного ума у неї тодї нема, погляд у неї односторонний, у сфері моральній підносить ся або дуже високо, або паде дуже низько.

Возьмім місию духовну. Підкладом духовим у місионарів і товпи єсть чутє релїґійне, думки про таємне посмертне житє. Горячими, одушевленими словами розповідає місіонар свої думки, свої чутя і его слова зворушують струни души товпи, відбивають ся у ній гомоном стократним — товпа клонить ся, товпа ниць паде, сповідає ся, присягає на тверезість, ставить хрести на памятку місиї, складає ся на добродійні цїли, стає послушним орудєм в руках своїх учителїв. Чим ті учителї лучше знають душу людску, тим більший вплив мають їх слова; они можуть воювати товпами, моральну сферу товпи підносити до невиданої висоти.

Такі обяви міг замітити кождий думаючий чоловік на вічах зборах, місиях, проповідях і. т. д. Сьвідчать они о тім, що психольоґія товпи а психольоґія одиницї не однакова. Товпі можна піддавати думки і чутя і бути певним, що їх прийме, коли тілько знає ся єї підклад духовий (н. пр. ненависть расову — антисемітскі чутя, пристрасть клясову — робітничі змагання, релїґійні чутя, пристрасти політичні і т. п.), але одиницю труднїйше пересьвідчити.

Такі психічні обяви товпи застановили в свій час і провідників нашої народовскої партиї, коли они прийшли на справедливу думку, що віча минають ся зі своєю цїлию, що віча суть пустою демонстрацию навіть тодї, коли скликує ся людий, щоби їх чогось научити. Селяни, втомлені стоянєм і душною атмосферою, не підготовлені дома до розуміня публичних справ, не можуть іти слїд в-слїд за думками бесїдника, хоч би він і як популярно говорив; они не мають часу призадуматись над поодино-

круги виборчі, буде установлений зовсім окремим законом.

§. 3) Управненим до вибору в сих двох відділах, взглядно в клясі виборчій для робітників, єсть кождий австрийский горожанин, що переступив 24. рік житя, має право розпоряджати собою і відповідає прочим, законом з дня.... установленим вимогам.

§. 4) Вибиранними можуть бути всї особи мужеского рода, що мають право австрийского горожаньства бодай від трох літ, переступили 30. рік житя і або після наведеного закона або після сего мають право вибору, або можуть бути вибрані до сойму.

§. 5) Посли з других відділів кляси виборчої б) і в) вибирають ся в округах посередно правиборцями. Посли з куриї робітничої вибирають ся вибранними до того виборцями.

§. 6) При виборах до Делеґациї Ради державної вибирають посли з куриї робітничої, котрих округ виборчий розтягає ся на кілька країв:

Посли з Дальмациї, Країни, Істриї, Гориции і Градиски та з Триесту разом з послами з Країни; — посли з Галичини і Буковини разом з послами з Галичини; — посли з Горішної Австриї, Зальцбурґа, Тиролю і Форальберґа разом з послами з Горішної Австриї; — посли із Стириї і Каринтиї разом з послами із Шлеска та моравских енкляв і округів політичних: Містек, Нов. Ічин, Штернберґ і Білоцерков разом з послами із Шлеска.

§. 7) Закон сей входить в житє разом з законом з дня.... о зміні і доповненю ординациї виборчої до Ради державної.

Дописи з Відня.

Відень, 5. червня 1895.

Опов'щений вчера проєкт реформи виборчої викликав в переважній части дневників віденьских велику бучу. Лиш деякі письма віднеслись до проєкту з відповідною обєктивностию. Найбільше счудованє викликала обставина, що і „N. Fr. Presse“, мнимий орґан ліберальної лївиці, станула на чолї аґітациї против проєкту виборчого субкомітету. Але годї сказати, щоби арґументация „N. Fr. Press-и“ мала який-небудь поважний ефект. В кругах посольских говорять зовсїм голосно, що ліберальна лївиця німецка не солїдаризує ся з виводами сего орґану. Так примїром, не опирає ся лївиця при тім, щоби нова пята курия була одноцїльна, т. є. щоби до неї увійшли побіч фабричних робітників і дрібні податники. Лївиця згодила ся вже в субкомітетї на поділ сеї пятої куриї на дві части, субкурию робітників і субкурию дрібних податників. А коли нинї „N. Fr. Presse“ сказала, що лївиця не бажає такого подїлу, то президия клюбу лївиці ліберальної помістила сейчас комунїкат в „Fremdenblatt-ї“, заявляючи, що три члени сеї лївиці вже в субкомітетї пристали на поділ пятої куриї. Єсть се перший случай, що ліберали німецкі дементують то, що о них каже їх мнимий орґан політичний. Заїлістъ „N. Fr. Presse“, стоячої для популярности будь-то в обороні бідних упослїджених робітників, помогла до того, що і лївиця тверезїйше дивить ся на справу і розуміє дїло так, що „N. Fr. Presse“ служить більше анархиї як справі ліберальної лївиці німецкої.

Однакож мимо того, що коаліцийні сторонництва на проєкт реформи виборчої не дивлять ся скрізь окуляри N. fr. Press-и, годї сказати, що згаданий проєкт не натрафить на значні трудности, доки стане законом. Против проєкту виступить опозиция в повнім комітетї з давним жаданєм безпосередних загальних і тайних виборів. А і поодинокі сторонництва, примїром фракция бар. Дїпавлїого, будуть старати ся проєкт сей нагнути в виключну користь свого ультра-консервативного сторонництва. Але при всїм тїм єсть річию певною, що правительство доложить всяких заходів, щоби, не відступаючи від оповіщених принципів, проєкт зреалїзувати і то по можности як найскорше. В тім дусї промовляв нинї в палатї посольскій кн. Віндішґрец, відповідаючи послови Брзорадови на єго наглячє внесенє, змагаюче до того, щоби палата на так довго перервала засїданя свої, поки аж новий комітет не порішить проєкту реформи виборчої. Кн. Віндішґрец сказав, що правительство буде дбати о як найскорше ухваленє новелї виборчої і то має надію на успіх.

Нинї вечером збирає ся повний комітет виборчий на перше мериторичне засїданє. Опозиция доложить всяких заходів, щоби лиш дїло спиняти. Але се обструкцийне средство не вистане на довго. Коаліцийні сторонництва розуміють, що они лиш в силї перевести ту новелю виборчу. Впрочім проєкт субкомітету не єсть незмінимий. Єго буде можна поправити, єсли лиш окаже ся потреба. Так, примїром, можна число послів з субкуриї робітничої з 13 піднести хоч би і до 26, рівнож і означенє округів виборчих (або так зв: ґеометрия виборча) залежить від ухвал повного комітету. Тілько від принципів, оголошених правительством по порозуміню з коаліцийними сторонництвами, годї буде відступити.

Відень, 6. червня 1895.

Вчера (в середу) відбув повний комітет для реформи виборчої своє перше засїданє. На порядку дневнім стояв проєкт до нового закона виборчого. На засїданє явились всї члени комітету, з мінїстрів кн. Віндішґрец, Бакегем і Пленер. З поза комітету (хоч роcправи суть публичні) явилось ледви кількох послів. Реферував посол Рутовский. Розуміє ся, що найбільша цїкавість дотикала питаня, яке становище займає само правительство супротив предложеного проєкту? Отже і показалось, що кабінет в повни солїдарисує ся з елябoратом субкомітету і — як ми вже доносили вам — добере всяких средств, щоб єго перевести в повнім комітетї й в палатї посольскій. Кн. Віндішґрец заявив більше-меньше слїдуюче: Обовязком правительства єсть нинї, висказати зовсїм явно, яке становище займе оно до предложеного проєкту реформи виборчої. З сего обовязку вивязуюсь і кажу, що правительство **уважає сей елябoрат своїм і що буде єго боронити**. Правительство просить проте, щоб повний комітет був помічним єму в тім вглядї та щоб проєкт виборчий узнав предметом дискусиї своєї. Від **кардинальних основ**, поданих в проєктї, **правитель-**

кими думками, щоби собі їх запамятати, бо вже тимчасом вивчений бесїдник говорить щось иньше; они не можуть уважати, бо думки бесїдника перелїтають понад їх неприготовленим умом, не западаючи в него, як в добре зорану землю. Віче може відбути ся дуже гучно, селяни можуть плескати, сьпівати многая лїта, можуть дати ся пірвати силою наслїдованя якомусь одушевленю, але з того ще не виходить, щоби хосен з віча був великий. Одушевленє, неоперте на добре зрозумілій основі, як прийшло, так і мине, а возьме верх критичний, самостійний ум, чи він дуже розвинений, чи слабо. На нашу думку, чим меньше на якім вічу людий, тим лучше для них і для самої справи.

Психольоґи сконстатували, що в товпі обнижає ся розум і етика одиниць. Вже й Римляни, як сказано, про сенаторів инакше думали, а про сенат инакше. Здавна вже приняла ся думка, що в товпі зникають добрі інстинкти і висші інтеліґенциї. Бували вправдї товпи злі і добрі, товпи, що кричали: „осанна“ і „распни Єго“, але загалом кажуть, що товпа більше прихильна до дурного і злого, до лютости, а то длятого, що маса чим більша, тим більше ослаблює у поодинокого чоловіка і ум і етику. Маса, — як кажуть учені Сціпіо Сіґеле, Тард і иньші, — находить ся звичайно під впливом і командою одиниць гірших (хоч не найгірших), а вплив сей збільшає сила наслїдуваня, суґґестия. Тому то за вчинки товпи повинні найбільше відповідати їх провідники, а самі учасники товпи хоч в малій мірі.

Маса, товпа починає тепер грати важну ролю в житю суспільнім. Минають часи одинокого житя по селах, в родині; тепер суспільність мобілїзує ся, в містах творять ся огнища промислу і збирають ся товпи робітників, змагаючих до власної орґанїзациї під проводом званих або й незваних провідників. Під взглядом моральним ті маси дають дуже мало, але жадають дуже богато; тому вироджує ся в них невдоволенє, котре використовують проворні провідники. Орґанїзация мас потрібна, але заразом потрібне для неї і моральне вихованє, оперте на етицї і любови. У нас в Галичинї і на Буковинї ще таких мас нема, щоби були грізні, але які они можуть бути, чуємо нераз у вістях з Анґлїї, Америки про величезні страйки робітників. Маса, то сила, що може направляти цїлу суспільність але й руйнувати єї за покликом фальшивих пророків. Опінїя маси, опінїя більшости, то поправдї опінїя, звільна розширювана визначними людьми-провідниками, отже деспотизм більшости то властиво деспотизм великих ідей, коли прийде пора їх виконати. Так коли н. пр. наші провідники політичні покликують ся на волю народу, на голос народу, опінїю публичну, то они тим самим властиво покликують ся на свої власні добрі чи злі думки, котрі помалу розширили а притім дають доказ, що переціняють значінє голосу народу і публичної опінїї. Хто перестав вірити в справедливість рішень всяких віч, той може скептично дивити ся на оклики, як: голос народу, опінїя публична і т. п. У нас того не тямлять і дуже часто воюють ними, тимчасом треба висше ставити суд людий над суд товпи.

Се один бік сеї справи; другий бік такий: кождий чоловік, що бере участь в публичнім житю, бажає популярности, оплесків, а се може дати тілько товпа. Довести до того, щоби сьвіт говорив про тебе і про твої думки або твори — то не лише мрія пустих людий, але й ідеал найскромнїйших та найбільших мислителїв. Триюмф і вінець слави дає тілько товпа; ніякий „аристократ духа“ не буде згорда дивити ся на величанє зі сторони товпи. Кождий, що не єсть диваком, хоче, щоби книжку єго читали, штуку оплескували, образ і різьбу хвалили, за полїтику таку або сяку величали, — кождий жде від товпи прихильного осуду.

Публика — як каже С. Сіґеле, молодий італїйский учений — судить і засуджує в першій і остатній інстанциї, але єї суд буває ріжний, меньше або більше вірний, що залежить від того, чи річ осуджує публика разом в означенім часї, чи кождий чоловік з окрема в неозначенім часї. Не можна нїколи бесїдника або штуку театральну судити так, як книжку. Книжку читає кождий з окрема і судить; бесїди або штуки в театрі слухає товпа, публика, котра несьвідомо має на себе вплив, переймає від кількох осіб нагло вражінє, підхоплює вибухи ентузиязму, попадає навіть в шал. А автор книжки не може бачити, яке вражінє робить єго книжка на читачах, не бачить сеї розпорошеної товпи, що єго величає і подивляє і не має того вдоволеня, яке дає шалїюча зі зворушеня товпа. Але котре ж вдоволенє лучше? Чи Маскані може мати більшу втїху, коли бачить, як Віденцї, слухаючи Cavaleria rusticana або „Приятеля Фрица“, попадають в невиданий ентузиязм, чи Золя може більше тїшити ся, коли видавець скаже єму, що єго повісти La Debacle розійшло ся до кількох місяців 150.000 примірників!

Одні автори волять таке вдоволенє, другі иньше, але то певна річ, що суд виданий поодинокими людьми єсть лучший і справедливійший, ніж товпи. Суд товпи все пересадний в один або другий бік; тому й годї до него мати довіре.

Було-б нерозумно, як би ми тих дослїдів науки не мали в памяти при осудї ріжних проявів публичного житя. Знаючи сї дослїди науки,

ство не відступить, число послів і розмежене округів виборчих можуть бути змінені. Дякую субкомітетови за доконане вельми тяжкої задачі.

В ґенеральній дискусиї, що зараз вивязалась, взяли участь поодинокі сторонництва з виїмкою консерватистів. Молодоческий посол Брзорад сказав, що сей проект виборчий просто не до принятя. Умереннійше говорив его товариш Славік, зовсім умірено пос. Лупул, домагаючись справедливо о то, щоб Буковина мала свого окремого посла з куриї робітничої. Мінїстер Бакегем відповідав на деякі замітп, піднесені іменно зі сторони молодоческих послів, але відповідав з грубою придавкою сатири. Брзорада просив Бакегем о кілька бодай арґументів на піддержане суду свого, що проект субкомітету есть не до принятя. На пусту неґацию годі відповідати. В розправі ґенеральній взяв участь і пос. Романчук. Він домагав ся за всяку цїну від референта, щоб сей розказав від почятку до кінця цїлу історию чи ґенезу проекту виборчого в субкомітеті. Пос. Рутовский відповів однакож, що він не може заспокоїти цікавість пос. Романчука, доки субкомітет не звільнить его від ухвали тайности нарад в субкомітеті. Впрочім додав, що проект лежить на столї яко готова страва. Над ним можна розправляти, хоч і не знає ся докладно, як він повстав. Гостї, що сидять за столом заставленим, можуть хвалити або гудити страву їм предложену, але нїхто не потребує питати, хто і як варив ту страву в кухни...

Перегляд політичний.

— До KreuzerZeitung доносять, що проволїканий побут болгарского князя в Парижи мимоволї будить підозріне, мов би князь пактував під проводом Франциї з Росиєю, котра вже не так дуже уперто відкидає предложеня болгарскі. Вже й султан турецкий се зауважав і поробив перші кроки осторожности.

— Президент сербскої скупштини, професор Николаевич, зрезиґнував з своеї гідности в скупштинї, бо королева Наталія не приняла его на авдиенциї, помимо що Пасіча вислухала. Сербскі справи фінансові занепокоюють всі політичні круги. Тамошний дневник урядовий помістив оногди характеристичний комунїкат о фінансах Сербії. Дорікає він королеви, що помимо его заперечень в дневниках заграничних ширять ся фальшиві поголоски о замірах Сербії в справі управильненя еї відносин фінансових до заграничних вірителїв. Управа королївска все сповняє свій обовязок і в Сербії нїхто анї шелюга не стратить. Треба длятого надіяти ся, що дотеперішний кредит Сербії уможливить правительству упорядкувати всї рахунки. Ріжні поголоски відперає правительство яко неправдиві раз на завсїгди. Чи сей комунїкат поможе Сербії, треба сумнїватп ся, бо фінансові круги знають, що ті „фальшиві поголоски“ не були з пальця виссані.

— Тверске земство, котре, як звістно, виступило було свого часу перед царя з жаданем свободи, взялось тепер до опозициї. Нїхто з тверскої шляхтя не хоче вступити до земства а ті, котрих правительство іменовало, посклдали свої мандати. Покликані з иньших сторін членп не знають місцевих обставин і не можуть нїчого робити, а крім того не принято їх до шляхотского клюбу.

Дрібні вісти.

Чернівцї, дня 8. червня 1895 р.

Іменоване. Концептовий практикант правительственняй Теофіль Граматович іменований концепістою.

Перенесеня. Ц. к. Дирекция почт у Львові перенесла офіцияла почтового Авг. Домбровского з Калуша до Львова.

На погорільців устроює ґр. Мария Баденьова народний фестин у Львові. Фестин відбуде ся дня 1. лыпня в огороді міскім і буде полученпй з томболею. П. Намістникова оголосила відозву з просьбою о надсилане грошевих датків або фантів на еї руки в Буску. Також можна присилати дари в натурі, як дріб і домашні звірята, котрі будуть призначені яко виграні на томболи.

Фестин. І. буковиньске товариство листоносів і служащих під протекторатом Є. Е. барона Піна-Фрідентадя устроює завтра, дня 9. с. м., в огороді Ґебля фестин разом з коцертом повної військової музики 41. полку піхоти і при участи клюбу сьпівочого „Buchenland“. Чистий дохід призначений на фонд запомог для вдовиць і сиріт. — Зі взгляду на гуманїтарну цїль сего фестина і на богату проґраму треба надіяти ся, що черновецка публика поспішить на той фестин численно.

Конкурси. Розписані конкурси на посади учителя в Брязї, і посаду підучителя в Гатнї в обох школах з рускою викладовою мовою, Речинець до 26. червня, взглядно 10. липня с. р.

З буковиньскої секциї лїсничої. Дня 7. червня с. р. відбув виділ буковиньскої секциї лїсничої засїдане, на котрім вибрано заступників для загальних зборів „Стирийского товариства лїсного“ і „Долїшно-австрийского товариства лїтного“, котрі відбудуть ся в червни с. р. Обговорено справу власних загальних зборів разом з прогулькою в лїс і постановлено відбути їх в першій половинї вересня с. р. Вкінци обговорювано зміну статутів, в напрямі, щоби розтягнути дїяльність товариства також на лови і рибацтво.

Конференция в справі краєвої статистики відбула ся дня 31. мая у Відни. Предсїдателем був презес центральної комісиї др. Інама Штернеґ, а взяли участь в тій конференциї представителї всїх країв Долитавщини, між ними з Буковини проф. др. Рошман-Гербурґ, а з Галичини проф. др. Пілят. Принято проект табель, на підставі котрих мають видавати ся щорічні викази краєвої статистики. Отже краєві репрезентациї мають призначити потрібні на се фонди і отворити місця для статистичних урядників, котрі би згадане рішенє перепровадили.

Загальні збори товариства шкіл высших відбували ся через два днї Зелених сьвят в Кракові. Найважнїйшою справою, котра властиво понад проґраму ввійшла на порядок дневний, була справа заложеня жіночої ґімназиї у Львові. Голова товариства д-р Пєнтак заявив, що завдяки записови одної добродійки, товариство імовірно вже з слїдуючим роком шкільним отворить ґімназию жіночу у Львові. Тая ґімназия, хоч з разу з огляду на закони не доведе до практичних цїлий, однак уможливить женщинам висше образоване. Товариство приняло в засаді для ґімназиї жіночої плян науки, котрий тепер обовязує в ґімназиях мужеских, з тою лише різницею, що знесені будуть два степенї науки в деяких предметах, як в історпї всесьвітній, фізицї і історпї природописній. (Тепер в ґімназиї учать дотичних предметів в низшій і висшій ґімназиї — в висшій обширнїйше). За знесенем промовляє підготоване кандидаток, котрі при вписї до ґімназиї мають виказати ся, що скінчили другу а взглядно третю висшу клясу шкіл виділових. За для того і число лїт науки в ґімназиї жіночій обнизить ся з 8 на 6; в двох найнизших клясах будуть учити головно язиків, передовсїм грецкого і латиньского. По тих двох роках учениця з ґімназиї жіночої буде дорівнювати ученикови ґімназияльному, котрий прийшов до ґімназиї з четвертою клясою шкіл народних. В чотирох висших клясах ґімназиї жіночої уділяти ся буде наука в тих самих розмірах, що в ґімназиї мужеский. — До виділу товариства на слїдуючий рік вибрано знов д-ра Пєнтака головою, а між виділовими двох Русинів: д-ра Омеляна Савицкого і Юлїяна Дольницкого.

Новий театр у Львові. Львівска рада міска рішила дня 7. с. м. на довірочнім засїданю, будувати польский театр на площи Ґолуховского. Театр має помістити 1.200 осіб а кошти будови обчислено на 750.000 зр.

П. Лєрх, директор полїтичного відділу російского департаменту поліциї, зник без вісти від дня 28. мая. Доси шукали его без успіху. Припускають самоубийство або полїтичне убийство.

Нещастє на морю. Австрийский корабель „Donau“ розбив ся під Корсикою о підводну скелю. Залогу вратовано.

Також крадїж. Хана Карнїоль, замешкала при ул. Жовківскій у Львові, а не живуча з мужем, бажалувала его о таку крадїж: Чоловік, хотячи її докучити, влїз до неї в ночи отвертим вікном і украв спячій зі стола цїлу щоку вставлених штучних зубів.

Про велику спеку доносять зі всїх сторін Америки. В Ню-Йорку і Філядельфії померли за два днї 24 осіб від удару сонця.

Утопила ся. Дня 4. с. м. побігла в Острові 12-лїтна дівчина Петронеля Балаєвич до поблизької ріки Солокії, щоби собі випрати хустину на голову. На нещастє поховзла ся і упала до ріки, а не уміючи плавати потонула. Дивна річ, що тамошні люди, живучи над рікою, не мали відваги скочити за дівчиною, котра майже в їх очах погибла, а навіть сам отець заломив руки і глядїв на смерть дочки, бо вода в тім місци глубока і нїхто плавати не уміє. Дармо відтак глядали гаками за дівчиною і човном перепливали вздовж цїлою рікою; тїла нещастної не найдено.

Зелїзницї електричнї, котрих нинї в Европі уживають ще лиш на коротких просторах, мають завести в Америцї на далеких просторах. І так в Сполучених державах задумують получити зелїзницею електричною Чікаґо з Ню Йорком. Кошти такого полученя обчислено на 400 мілїонів марок. Скорість поїзду дуже велика — 160 клм. на годину. Таким поїздом дорогу з Чікаґо до Ню-Йорку буде можна відбути в 10 годинах.

Від видавництва. Позаяк задля бур телеґрафічна лїнія прервана, то ми до поссїдної хвилї не одержали телеґрам.

не дамо ся зловити на оклики: голос народу, воля народу, опінїя публична! — а висше поставимо думки хоч би лише кількох розважних людий. Опінїя публична як часом може бути справедлива, так дуже часто може бути крайно несправедлива; для неї нема міри справедливости. Леда марна похибка зміняє еї суд. Як н. пр. в театрі добрий актор поховзне ся на сценї, то вся публика забуває о тім, що се припадок, і починає сьміяти ся, хоч би се дїялось підчас найповажнїйшої сцени, — так і в житю публичнім товпа (тут не виключена і інтелїґентна товпа) леда чим одушевляє ся і леда чим обурює ся, забуваючи про важність даної події.

Се треба мати на увазї при осудї зборів і т. п. і добре міркувати, чи провідники тих зборів бажали тільки вінця слави і популярности для своїх цїлий, чи они справдї бажали учити людий безінтересовно і вибрали до того такий злий спосіб. Злий тому, бо у селян понятя про полїтичне житє в сотій части на розвитї так, як понятя релїґійні, і тому будувати на них розумно годї.

Всї-ж ті думки, наведені мною, призначені на те, щоб їх читачі розважили, виробили собі погляд на сю справу і тим поглядом мірили обяви нашого житя. Після того богато обявів стануть яснїйші.

* * *

КНИГАРНЯ

наукового Товариства імени Шевченка

у Львові, улиця Академічна ч. 8,

продає слїдуючі книжки:

	зр.	кр.
Др. Огоновский: Істория рускої літератури II. 3 зр., III. ч. 1 і 2 — 4 зр., IV. 1 зр, а том I.	3	—
— Studien auf dem Gebiete der ruth. Sprache	1	50
Куліш. Шекспірові твори перекл. ч. 1.	1	—
— Чорна Рада, повість	—	80
Юрій Федькович. Повісти і оповідання	—	20
Іван Нечуй. Повістки і оповіданя . .	—	30
— Сьвітогляд україньского народа .	—	30
— Кайдашева сїмя, повість	—	5
— Навіжена, повість	—	50
— Над чорним морем, повість	—	20
— Хмари, повість	1	90
— Причена, повість	1	50
— Микола Джеря, повість	—	80
— Поміж ворогами	—	50
— Попались	—	10
Ом. Партицкий. Провідні ідеї в письмах Тар. Шевченка	—	35
Вас. Рільенько. „Іфіґенія в Тавриді", драма	—	30
Мих. Коцюбиньский. „Хо", оповідане	—	10
Тарас Шевченко. „Кобзар" 2 томи 4·50 зр. з пересилкою	5	—
— Кобзар для дітий	—	20
Леся Українка і Макс. Ставиньский. Книга пісень Г. Гейне . .	—	80
— На крилах пісень, збірник поезий .	—	60
Павло Граб. Збірник поезий ч. I. . .	—	20
— З чужого поля. переклади ч. I. . .	—	20
Іван Франко. Жіноча неволя в руских піснях народних	—	35
— Без праці, оповідане	—	20
— Лис Микита Ґетого	—	50
— Украдене щасте, драма	—	30
Уманець і Спілка. Словар российско-україньский ч. I. і II. по	2	50
І. Баштовий. Українство на літерат. позвах з Московщиною	—	50
Вас. Чайченко. Твори прозаїчні ч. I. 80 кр. ч. II. 50 кр., ч. III	—	80
— Книга казок, поезиї часть II. . . .	—	60
— Під хмарним небом, поезиї ч. I. . .	1	—
К. Т. Подоленко. За громаду, хроніка	—	20
Записки Товариства імени Шевченка ч. I., II., III., IV. і V. по	1.	20
О. Кенан. Сибір ч. I. II.	1	20
Левенко. Пани і люди, повість . . .	—	80
— Салдатский розрух	—	10
Герінґ-Герасимович. Що то є господарність	—	20
Осип Маковей. Поезиї	—	20
— „Оферма" — новеля	—	10
Михайло Старицкий. В темряві, драма	—	20
Кирило Студиньский. Лірники, студия	—	20

ПОКЛАДКИ

правдивих **кур браманьских** по 15 кр., **голяндских** чорних з великим білим чубком по 25 кр., [illegible] **н** по 25 кр., **правдивих стирійских кур** по [illegible] кр., **довгої курки** 30 кр.,. **трюханів** 30 кр., [illegible]**ної віяндотс** по 50 кр., **емдиньских гусий**-[illegible]**иканів** по 1 зр., **курят-карликів** 30 кр., **великих стирийских качок і качок пекінґских** по 20 кр., **кохін-хіни** по 25 кр.. Мої специяльні виховки преміовані **так в Австриї як і в заграници вже 27 разів першими преміями**; я розсилаю лише покладки преміованих дуже добрих зьвірят і принимаю всяку відвічальність за добре заплоджене, як і за їх прьбуте, чистоту і правдивість раси.

МАКС ПАВЛЇ, Кефлях, Стирия.

(Köflach, Steiermark). 3—2

ЛЇТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСЇДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛЇОТЕКУ"

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем року 1886, 1887., 1888., 1889., 1890., 1891, 1892 1893., 1894., по **1** зл. **20** кр. за річник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр.

ПРАВДА

ВІСТНИК

політики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр. пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвітї народній.

Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях написана учителем Дарієм Пігуляком.

Цїна 25 кр., з пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакції »Буковини«.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович.** Книжка ся має **80** сторін і коштує **20** кр., почтою **25** кр.

„ДНЇСТЕР"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер", опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділенє **аґенциї** в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра", принимають ся.

Tinct. capsici compos.

(Pain expeller)

приладжена в аптиці Ріхтера, Прага, загально звісне втиранє, лагодить біль, можна дістати по цїнї 1.20 зр., 7о кр. і 40 кр. за Фляшку майже в кождій аптиці. При закупнї треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою **„котвиця"** за **правдиві**. Центральна розсилка: **Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.**

Е. ПАТРАХ в СТРИЮ (в ГАЛИЧИНЇ).

КОСИ з маркою січкарня, з анґлійскої срібної стали (Silver-Steel).

Тими косами надсвичайно **легко косити. Они подвійно загартоваиі ріжуть остро, остають ся довго острими, легкі до кошеня і такі гнучкі** як найлучша, на весь сьвіт влавиа дамасценьска сталь. Они перетинають зелїзну бляху, не вищербуючи ся і лиш дуже мало нищать ся. Одно клепанє вистарчає на кілька днів. А виостривши раз таку косу, косити можна нею 120 до 150 кроків і найгустїйшого збіжа і найтвердшої гірскої трави, чим ощадить ся не лиш робочий час, но і плата за кошенє, і то о **чотири, пять** або **шість** разів в порівнаню з звичайними косами, які продають ся торговцями.

Кождому, хто купить мою косу, заручаю, що кожда коса буде зовсім така, як тут описано. Єсли коса не буде так добре косити, як я обіцюю, то в противнім разї переміную еї 5—6 р.

Мої коси суть так за широкі, які потрібні в нашім краю, і так за довгі, яких хто потребує, і то по слїдуючій цїнї:

Довг. цїл. к. 62	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115 цтм.
Цїна 1кос. 1·00	1·05	1·10	1·20	1·30	1·40	1·50	1·60	1·70	1·80	1·90	2·00 зр.
На 5 клґ. іде 14	13	11	10	9	8	8	7	6	6	5	6 кіс.

МАРМОРОВИЙ КАМІНЬ ДО ОСТРЕНЯ КОСИ.

Довгота цтм.	18	21	22	25	в кінци звичайні брусики марморові.
Цїна за штуку кр. . . .	30	35	38	40	16 кр.

Бабка з молотком 1 зр. 20 кр. — Посилка найблизшою почтою лише за готівку або послїплатою.

ПЕРЕСТОРОГА перед обманцями! Року 1894. зголосило ся в Галичинї много фірм, що розсилають тандитні коси і друкують фальшовані похвальні листи в циркулярах, котрі розсилають. В цїлім циркулярі анї одного слова правди! Хотять когось ошукати. Поважані панове, не дайте ошукувати ся! Як найбільше упевнене даю, що ґаранцию таку, як я даю, не дає жадна фірма — бо я не хочу нїкого ошукати. Правдиві коси лиш ті, на котрих вибита фірма **E. Patrach в Стрию.**

При замовленю найменьше 10 кіс приймаю на себе половину посилки, а при замовленю 20 кіс цїлу. При 10-ох косах даю 11-ту і один брусик, при 30-ох 4 коси і 4 брусики даром.

5—1

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.